

خواهر خواندگی شهرها

✦ هاجر زینلی

هدایت می‌کند که عبارتست از جریانات داوطلبانه و ایجاد انگیزه و تقویت شهروندان، مسئولین امور شهری و مدیران تجاری جهت پیشبرد برنامه‌هایی با منافع دو جانبه .

شهرهای دارای خواهرخوانده در ایران

اصفهان: فرایبورگ (آلمان)، بیروت (لبنان)، سنت پترزبورگ (روسیه)، فلورانس (ایتالیا)، لاهور (پاکستان)، بارسلونا (اسپانیا)، یاش (رومانی)، استانبول (ترکیه)، قاهره (مصر)، ایروان (ارمنستان)، کویت (کویت)، شیان (چین)، کوالالامپور (مالزی)، مکه (عربستان سعودی)، زبان (چین)، لیون (فرانسه)، کربلا (عراق)، هاوانا (کوبا)، ایاسی (مجارستان)، تبریز: باکو (آذربایجان)، استانبول (ترکیه)، هوشی مینه (ویتنام)، تهران: لس آنجلس (آمریکا)، سنول (کره جنوبی)، بغداد (عراق)، برلین (آلمان)، کارکاس (ونزوئلا)، لندن (انگلستان)، مسکو (روسیه)، پکن (چین)، پروتربا، تشوانه (آفریقای جنوبی)، دوشنبه (تاجیکستان)، مینسک (بلاروس)، هاوانا (کوبا)، استانبول (ترکیه)
 رشت: ترابوزان (ترکیه)
 زنجان: ترابوزان (ترکیه)
 شیراز: دوشنبه (تاجیکستان)، نیکوزیا (قبرس)، چونگ کینگ (چین)، یونا (هند)، کویت (کویت)، برلین (آلمان)، رم (ایتالیا)، اسلام آباد (پاکستان)، آستین (آمریکا)، مسکو (روسیه)، سنت پترزبورگ (روسیه)، کوالالامپور (مالزی)، تشوانه (آفریقای جنوبی)، کارکاس (ونزوئلا)، بوداپست (مجارستان)، آنکارا (ترکیه)، هاوانا (کوبا)
 قم: سانتیاگو دکامپوستلا (اسپانیا)
 کاشان: اومئا (سوئد)
 گرگان: اکتائو (قزاقستان)
 مشهد: لاهور (پاکستان)، قونیه (ترکیه)، سانتیاگو دکامپوستلا (اسپانیا)
 نیشابور: مرو (ترکمنستان)، بخارا (ازبکستان)، سمرقند (ازبکستان)، بلخ (افغانستان)
 همدان: کولاب (تاجیکستان)
 یزد: یاسرین (مجارستان)

پیمان خواهر خواندگی رابطه‌ای دوستانه و هدفمند بین سران مملکتی یا سران دو شهر است که به منظور تبادل اطلاعات و تجربیات و توسعه مناسبات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، شهری، فنی و سیاسی میان یک جامعه شهری با جامعه شهری مشابه خارجی برقرار می‌شود. این پیوند با اتمام جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۵، برای نخستین بار در شهرهای کشورهای اروپایی شکل گرفت. مدتی بعد و در سال ۱۹۵۶، رئیس جمهور وقت آمریکا یعنی ژنرال آیزنهاور به شکل‌گیری پیمان‌های خواهر خواندگی بین شهرهای آمریکا با شهرهای جهان تاکید کرد و بدین ترتیب حرکتی جهانی برای این موضوع ایجاد شد. هدف آیزنهاور از تاکید روی این طرح، درگیر کردن افراد و سازماندهی گروه‌ها در تمامی سطوح جامعه برای کاهش درگیری‌ها در سطح جهان با انعقاد قرارداد خواهر خواندگی بود. در اروپا به این گونه شهرها شهرهای دوقلو یا شهرهای دوستی نیز می‌گویند.

تفاهم خواهر خواندگی بین شهرهایی امضا می‌شود که نوعی وجه تشابه و همسانی از قبیل ویژگی‌های باستان‌شناختی، تاریخی، فرهنگی، نمادهای مشترک و غیره با یکدیگر داشته باشند تا از ظرفیت‌های یکدیگر برای پیشبرد اهداف خاص علمی، فنی، گردشگری و نظایر آن استفاده کنند.

خواهر خواندگی بدون توجه به قراردادهای رسمی بین دولت‌ها به وسیله شهرداران و مدیران محلی که ارتباط نزدیکی با شهروندان دارند، انجام می‌شود.

پیمان خواهر خواندگی باعث رشد در توسعه پایدار شهرها، کاهش مشکلات جوانان، تعاملات فرهنگی و تلاش برای ارسال کمک‌های بشر دوستانه در زمان بحران می‌شود. منفعت‌هایی که پیمان‌های خواهر خواندگی به دنبال دارد، باعث گرایش شهرها برای ایجاد این پیوندها شده است.

اتحادیه اروپا از شکل‌گیری شهرهای دوقلو استقبال کرده و در سال ۱۹۸۹ برنامه حمایتی خود را در این راستا اعلام کرد. این موضوع باعث شد تا در سال ۲۰۰۳، اتحادیه اروپا بودجه‌ای معادل ۱۲ میلیون یورو به ۱۳۰۰ پروژه بین شهرهای دوقلوی اروپایی اختصاص دهد. سازمان خواهر خواندگی بین المللی (SCI)، جنبش توسعه جامعه‌ی محلی را



پایتختهای فرهنگی جهان اسلام

✦ هاجر زینلی



همه ساله سازمان تربیت، علوم و فرهنگ اسلامی (آیسیسکو) سه شهر را به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام معرفی می‌کند که طی یک سال باید برنامه‌های فرهنگی، هنری، برگزاری همایش و نشست‌هایی به منظور معرفی ابعاد مختلف کشورهای اسلامی مانند تاریخ، تمدن و فرهنگ اسلام و مسلمانان ارائه کنند.

وزیران فرهنگی سازمان کنفرانس اسلامی در مراسم اختتامیه چهارمین دوره اجلاس خود در سال ۲۰۰۴ در الجزایر، بر معرفی و دفاع از فرهنگ، هویت و تمدن در جهان اسلام در چارچوب تأثیرگذاری بر فرهنگ‌ها و تمدن‌های دیگر تأکید کردند. این مقام‌ها طی این اجلاس ضمن تأکید بر تنوع فرهنگی در چارچوب سیاست‌های بین‌المللی خواستار معرفی شهرهای تاریخی اسلامی شدند تا زمینه‌ای برای معرفی اسلام ایجاد شود.

«مکه» نخستین پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۵ شناخته شد. از سال ۲۰۰۶ قرار شد که سه شهر از کشورهای آسیایی، آفریقایی و عربی به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام معرفی شوند. بر اساس برنامه‌ریزی‌های کارشناسان این عرصه، قرار شد معرفی پایتخت‌های فرهنگی جهان اسلام به مدت ۱۰ سال باشد و پس از آن تجربیات کسب شده هر کشور به آیسیسکو داده شود.

این شهرها عبارتند از:

سال ۲۰۰۵ مکه؛ سال ۲۰۰۶ اصفهان ایران، حلب سوریه، تومبوکتو مالی؛

سال ۲۰۰۷ فاس مراکش، تاشکند ازبکستان، طرابلس لیبی؛

سال ۲۰۰۸ اسکندریه مصر، لاهور پاکستان، جیبوتی جمهوری جیبوتی؛

سال ۲۰۰۹ قیروان تونس، کوالالامپور مالزی، انجامنا چاد؛

سال ۲۰۱۰ تریم یمن، دوشنبه تاجیکستان، مورونی مجمع الجزایر کومور؛

سال ۲۰۱۱ نوآکشوت موریتانی، جاکارتا اندونزی، کوناگری گینه؛

سال ۲۰۱۲ بغداد عراق، داکابنگلادش، نیامی نیجر؛

سال ۲۰۱۳ طرابلس لبنان، باکو آذربایجان، کانو نیجریه؛

سال ۲۰۱۴ تلمسان الجزایر، بیشکک قرقیزستان و اوآکادوگو بورکینافاسو.



در زیر به معرفی مختصر برخی از این شهرها می‌پردازیم:

طرابلس؛ پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۷

در پی انتخاب «طرابلس» در لیبی به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۷، برنامه‌هایی شامل جشنواره‌های هنری، نمایشی، همایش، سخنرانی‌های ادبی، فرهنگی و اسلامی و نمایشگاه‌های تجسمی برگزار شد. در این برنامه‌ها، نقش انقلاب لیبی در اشاعه اسلام در قاره آفریقا، دفاع از مسائل اسلامی در آن و شهرهای اسلامی لیبی در طول تاریخ قدیم و جدید بررسی شد. همچنین جشنواره‌های ملی با مشارکت شخصیت‌های فکری، فرهنگی و ادبی اسلامی به همراه استانداران شهرهای اسلامی که با طرابلس به عنوان شهر اسلامی ارتباطی توأم دارند، برگزار شد.

تاشکند؛ شهر دست‌نوشته‌های اسلامی

تاشکند پایتخت ازبکستان دارای قدمتی ۲ هزار ساله است که سال ۲۰۰۷ در کنار دو شهر طرابلس در لیبی و فاس در مراکش به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام معرفی شد. گفته می‌شود کلمه تاشکند به زبان ترکی به شهر سنگ اطلاق می‌شود و این اسم در قرن دهم میلادی بر آن گذاشته شده است. در سال ۱۳۳ هجری این شهر توسط قتیبه بن مسلم رهبر مسلمانان فتح و تبدیل به شهر اسلامی شد. در ازبکستان شهرهای تاریخی مانند سمرقند، بخارا و خوارزم وجود دارند که علاوه بر پیشینه تاریخی، در بردارنده قدمت و تمدن اسلامی است. از مهم‌ترین گنجینه‌های میراث اسلامی که در تاشکند وجود دارد دست‌نوشته‌های اسلامی است که تعداد آنها به ۶ هزار دست‌نوشته می‌رسد.

دمشق؛ پایتخت فرهنگی جهان عرب در سال ۲۰۰۸

مسئولان و مقامات سوریه فعالیت‌های مختلفی را در دمشق به عنوان پایتخت فرهنگی جهان عرب در سال ۲۰۰۸ برگزار کردند. به همین منظور، طی یکسال برنامه‌های متنوع و متعددی در زمینه‌های دینی، فرهنگی، اندیشه‌ای، ادبی، هنری و همچنین نشست‌ها، همایش‌ها و نمایشگاه‌هایی در دمشق برگزار شدند.

مسئولان سوریه به ساماندهی تعدادی از اماکن باستانی، تاریخی و معروف این شهر پرداختند تا بتوانند پذیرای گروه زیادی از مسلمانان و غیر مسلمانان در این سال باشند. چرا که دمشق دارای جایگاه ویژه‌ای در زمینه علم، فرهنگ، سیاست و هنر از ۷ هزار سال پیش از میلاد است و حفاری‌های نزدیک آن، این شهر را قدیمی‌ترین پایتخت در جهان قرار داده است.

با انتخاب دمشق به عنوان پایتخت فرهنگی جهان عرب در سال ۲۰۰۸، خیابانها و میدانی این شهر به مکانی فرهنگی تبدیل شدند، حتی اماکن عمومی چون مدارس و بیمارستانها و دیگر اماکن، فعالیت‌هایی به این مناسبت داشتند و از ماهها پیش به منظور برگزاری نمایشگاه، نمایش و تئاتر ساماندهی شدند.

پیش از دمشق، الجزیره این عنوان را داشت و طی مراسمی مشعل پایتخت فرهنگی جهان عرب به دمشق اعطا شد. رشد مورخان و اندیشمندان بزرگ در دمشق و تسامح میان ادیان مختلف آسمانی از مظاهر و پدیده‌های زیبای این شهر به شمار می‌رود که این امر باعث شد دمشق پایتخت کشورهای عربی شود، پیش از آنکه آیسيسكو بر آن این نام را نهد. دمشق مبدأ وحدت ممالک قدیم آرامی در هزاره اول قبل از میلاد بوده است. اعراب و مسلمانان، دمشق را در دوران امویان به عنوان پایتخت خود انتخاب کرده و فتوحات گسترده ای در این زمینه انجام داده و مهم‌ترین دستاوردهای تمدنی را ارائه کردند. در دمشق فعالیت‌های علمی و ترجمه کتاب‌های مختلف به زبان عربی از دوران خالد بن یزید بن معاویه به عنوان حکیم آل مروان و قریش آغاز شد.

مورخان و جغرافیدانان بسیاری مانند ابن بطولہ، ابن جبیر و یاقوت از دمشق سخن گفتند و حتی اندیشمندی چون محی الدین ابن عربی که در اندلس متولد شد در دمشق وفات یافت و نوابغی نیز در این شهر رشد کردند. شعرای بسیاری چون حسان بن ثابت و جریر در اوایل اسلامی و احمد شوقی، حافظ ابراهیم، نزار قبانی و سعید عقل نیز در این شهر در دوران معاصر زندگی می‌کردند.

اسکندریه؛ نگین دریای مدیترانه

اسکندریه پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۸ بود. فعالیت‌های این شهر با حضور دکتر عبدالعزیز بن عثمان تویجری مدیرکل آیسيسكو همزمان با ششمین دوره نمایشگاه بین المللی کتاب اسکندریه به طور رسمی آغاز شد.

اسکندریه در ۲۱۰ کیلومتری شمال غرب قاهره، به عنوان دومین شهر بزرگ مصر پس از قاهره است که در امتداد دریای مدیترانه قرار دارد و مناره اسکندریه به عنوان عجایب هفتگانه بسیار مشهور است.

قدمت ۲۳۰۰ ساله اسکندریه، سابقه درخشان هزار ساله آن در گسترش تمدن و فرهنگ و علوم، اصالت، قوت و تحرکی که در گذشته به علومی چون فلسفه، ریاضی، طب، نجوم و دریانوردی بخشیده، نقشی که در پیدایش و گسترش تمدن هلنی و انتقال علوم یونان ایفا کرده، و نیز ارتباطی که از لحاظ تاریخی با شخصیت‌هایی چون اسکندر، مارک آنتونی و کلئوپاترا داشته، این شهر را از شهرت بسیاری برخوردار کرده است.



باکو:

در پی این انتخاب مسئولان فرهنگی دولتی، شهرداری باکو و نیز گروه‌ها و فعالان فرهنگی در صدد هستند تا برنامه‌های مختلفی را به منظور معرفی ابعاد فرهنگی و تمدنی این شهر اجرا کنند. باکو برنامه‌های مختلفی را اعم از جشنواره‌های فرهنگی و ادبی و نشست‌های علمی و فرهنگی در برنامه کاری خود دارد. همچنین برگزاری گفتگوی بین فرهنگ‌ها و تمدن‌ها از دیگر دستورات کاری این رویداد در باکو به شمار می‌رود.

باکو (به ترکی آذربایجانی: Bakı) بر ساحل غربی دریای خزر در شبه جزیره آب‌شوران قرار دارد و یکی از مناطق نفت‌خیز جهان به شمار می‌رود. باکو پرجمعیت‌ترین و یکی از زیباترین شهرهای قفقاز است و وجود تعداد بسیاری از پارک‌های ساحلی و برگزاری برنامه‌های متعدد هنری از جمله موسیقی، تئاتر و اپرا بر جاذبه‌های فرهنگی این شهر افزوده است. بخش قدیمی شهر باکو همراه با برج و حصار قلعه شهر از سده‌های میانه برج‌مانده و یکی از آثار ثبت شده در یونسکو به عنوان میراث فرهنگی جهانی است.

باکو در طول تاریخ خود، بخشی از سرزمین ایران بوده و آذربایجان نیز به منطقه جنوب رود ارس گفته می‌شد. با سلطه ترک‌های سلجوقی بر شروانشاهان در سده یازده میلادی روند ترکی‌سازی زبان منطقه نیز آغاز شد. روندی که هنوز در جنوب این منطقه (تالش) ادامه دارد. با این روند، مردم آسیای‌زبان و ایرانی‌زبان منطقه به مرور زمان ترک‌زبان شدند. باکو پایتخت شیروانشاهان در سده‌های ۱۴ و ۱۵ میلادی بود و بعد بخشی از ایران صفوی شد.

حکومت عثمانی در قرن ۱۶ میلادی طی دوره‌ای کوتاه بر قسمت اعظم قفقاز از جمله باکو حاکم بود. نادرشاه افشار توانست این قسمت از آران، گرجستان و منطقه ارمنستان فعلی را دوباره به ایران بازگرداند. باکو از جمله شهرهایی است که بر طبق عهدنامه گلستان و سپس ترکمانچای (۱۲۲۸ ه. ق.) بعد از شکست عباس میرزا نایب‌السلطنه در جنگ‌های ایران و روسیه، از ایران منتزع گردید و به روسیه سپرده شد. شهری است با حصانت و مستحکم، قلعه قدیمی از بنای ایرانیان در این شهر موجود است، بازار مسلمین در قلعه واقع شده است. در زبان مردمان خود آران و در کتابهای روسی و ترکی نام شهر «باکو» است. شکل بادکوبه‌گویا از زمان صفویه پیدا شده است.

قیروان؛ پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۹

مسئولان تونس اعلام کردند: به مناسبت انتخاب قیروان به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۹، حدود ۲ میلیون دلار برای تزئین برجسته‌ترین اثر تاریخی شهر قیروان

اختصاص داده‌اند تا طی طرح‌های مختلف، زمینه بازدید بازدید کنندگان را فراهم کنند.

مراسم رسمی پایتخت فرهنگی از آغاز سال ۲۰۰۹ با برگزاری جشنواره‌ها، همایش‌های بین‌المللی، نمایشگاه‌ها، مسابقات، نمایشها، فیلمهای سینمایی و مستند، شب شعر، دوره‌های آموزشی هنرهای مختلف افتتاح می‌شود.

سرودهای اسلامی، سرودهای صوفیانه، جشنواره مدهای اسلامی، نمایشگاه ترویج میراث معماری و هنر تزئینات اسلامی از برنامه‌های دیگر تونس در این زمینه به شمار می‌روند.

تاریخ قیروان به سال ۵۰ هجری (۶۷۰ میلادی) بازمی‌گردد. از این رو یکی از قدیمی‌ترین شهرهای اسلامی به شمار می‌رود. قیروان در اصل کلمه‌ای فارسی است که وارد زبان عربی شده و به معنای جای اسلحه، ارتش و مکان جمع شدن مردم در جنگ است.

ساخت شهر قیروان در آغاز تاریخ تمدن اسلامی انجام شد که نقش مهمی در جهاد و اشاعه اسلام به عهده داشت. قیروان در ۱۶۰ کیلومتری شهر تونس پایتخت تونس قرار دارد که مسجد عقبه این نافع از قدیمی‌ترین آثار تاریخی این شهر به شمار می‌رود.

دولت تونس به منظور نشان دادن فرهنگ و تمدن اسلام برنامه‌های مختلفی را برگزار می‌کند که برگزاری جشنواره‌ها، همایش‌های بین‌المللی، نمایشگاه، مسابقات، تئاتر، فیلمهای سینمایی، فیلمهای مستند، شب شعر و دوره‌های آموزشی برخی از هنرها از این برنامه‌ها به شمار می‌روند.

از برجسته‌ترین برنامه‌های قیروان می‌توان به سروده‌های صوفیانه، جشنواره لباسهای اسلامی، برگزاری نمایشگاههایی برای تبیین و ترویج هنرها و تزئینات اسلامی، برگزاری دوره‌های آموزشی، بازسازی دستنوشته‌های اسلامی و نگهداری از آنها اشاره کرد.

”نقش آموزش در تثبیت و تحکیم ارزشهای گفتگو در اسلام“ و همایش بین‌المللی ”سهم علمای قیروان در میراث آموزشی اسلام“ نیز عنوان همایش‌های پیش‌بینی شده برای این مناسبت هستند.

زین العابدین بن علی رئیس‌جمهور تونس اظهار داشت: تدابیری لازم برای برگزاری مراسم ویژه در تونس به مناسبت انتخاب قیروان به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۹ اتخاذ کرده است.

وی گفت: در این زمینه با مؤسسات و سازمانهای مختلف همکاری می‌شود تا تاریخ و جایگاه شهر قیروان و سهم آن در تمدن اسلامی معرفی شود.

همچنین قرار است در این سال به مناسبت یکصدمین سالگرد ولادت شاعر تونسی ابوالقاسم شابی بزرگداشتی برای او برگزار شود.



دبی، به سوی آینده

✦ یگانه مهدیان

امیرنشین دبی تا قبل از سال ۱۸۳۳ میلادی دهکده ای از توابع مشایخ ابوظبی بوده است، در سال ۱۸۳۳ شیخ مکتوم بن بطی آل مکتوم به همراه خویشاوندان و وابستگان و همراهان خود، از امارت ابوظبی به این دهکده می کوچند و از آن تاریخ دوران حکمرانی قبیله آل مکتوم، و تأسیس امارت دبی آغاز می شود. قبل از این تاریخ، دبی روستای کوچکی بیش نبود و هیچ امتیازی از سایر روستاهای اطراف خود نداشت.

امارت دبی به صورت پیشرفته در طی سی و پنج سال گذشته و با تلاش شیخ راشد بن سعید آل مکتوم شکل گرفت. در طی این سالیان دبی به صورت یک مرکز داد و ستد و پل ارتباطی میان آفریقا و آسیای شرقی و میانه در آمده است. در سالهای جاری دبی به یک مکان مطمئن برای سرمایه گذاری تبدیل شده است.

دبی بندری گردشگری با جاذبه های مدرن و بعضی جاذبه های تاریخی و طبیعی است. حاکم این امارت، شیخ محمد بن راشد المکتوم است و نایب حاکم شیخ حمدان بن راشد است. شاید شهر دبی مهم ترین شهر امارات باشد. بعد از امارت ابوظبی، پایتخت سیاسی کشور امارات متحده عربی، دبی پایتخت تجارتي امارات به شمار می آید. از جاذبه های این شهر: بازار طلا، جزایر مصنوعی و اماکن تاریخی است.

دبی و دیره، بنادر مهمی برای تولیدکنندگان غربی است. بیشتر مراکز مالی و بانکی در منطقه بندری می باشد. دبی اهمیتش را به عنوان یک مسیر تجاری در دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ به دست آورد. شهر دبی تجارت آزاد طلا دارد. بندر جبل علی در دهه ۱۹۷۰ ساخته شده و بزرگ ترین بندر دست ساز بشر در جهان است. اما دبی به صورت فزاینده ای در حال پیشرفت به عنوان مرکزی برای صنایع خدماتی از قبیل فناوری اطلاعات و سرمایه گذاری می باشد.

ساخت و ساز در دبی بسیار سریعتر از کشورهای غربی پیش



دبی یا دویبی یکی از امیرنشین های هفت گانه امارات متحده عربی است که بیشترین جمعیت را در میان این هفت امارت دارد و دومین امارت بزرگ آن (با تنها ۵ درصد از مجموع وسعت خاک امارات عربی متحده) به شمار می رود. دبی از دیگر امارت های امارات متحده عربی متمایز است از این لحاظ که درآمد نفت آن تنها ۶٪ از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می دهد و اکثر درآمد امارت دبی از منطقه آزاد جبل علی یا (JAFZ)، فروش ملک به اتباع خارجی در مناطق آزاد، اعطای اقامت، صدور مجدد کالا (Re-Export)، ترانزیت مسافر و کالا و همچنین قسمت بزرگی نیز از گردشگری و دیگر خدمات مالی و تجاری تشکیل می گردد. تأسیسات و پیشرفتهای زیاد در صنایع و فعالیتهای مختلف در دبی باعث شده تا توجهات جهانی را در تمام زمینه ها و پروژه ها جلب کند، از جمله رویدادهای ورزشی و کنفرانسها.



دبی و سایر امارتها در سال ۱۸۹۲ در قیمومیت انگلیس قرار گرفتند. انگلیس این منطقه را بسیار مهم می دانست و تلاش می نمود تا جلو نفوذ سایر قدرت های وقت مانند روسیه و فرانسه را در این نقطه از جهان بگیرد. بالاخره در سال ۱۹۶۸، انگلیس خروج خود را از این منطقه آغاز نمود و سعی نمود تا یک کشور واحد شامل بحرین، قطر و سایر قبایل منطقه تشکیل دهد اما این طرح با جدا شدن بحرین و قطر و تشکیل این دو کشور منتفی شد. ولی سایر امارتها در سال ۱۹۷۱ به یکدیگر ملحق شده و کشور امارات متحده عربی را بوجود آوردند.

این کشور از پیوستن امارتهای ابوظبی، دبی، عجمان، فجیره، شارجه و أم القوین و راس الخیمه تشکیل گردید. با توافق حکام، هر امارت قسمتی از قدرت خود را برای اداره آن امارت حفظ می نمود. شیخ زاید بن سلطان آل نهیان بعنوان رهبر این کشور برگزیده شد که هنوز نیز اداره کشور را به عهده دارد. ابوظبی نیز بعنوان پایتخت برگزیده شد. با اکتشاف نفت در سال ۱۹۵۸ در منطقه ابوظبی، این کشور به یکی از ثروتمندترین کشورهای منطقه تبدیل شد. در سال ۱۹۶۶ در دبی نیز نفت کشف شد. اکتشاف نفت به پیشرفت و توسعه زیربنای اقتصادی و اجتماعی که از اصول اولیه جوامع مدرن می باشد، کمک بسیاری نمود. آموزش، بهداشت، توسعه جاده ها، خانه سازی و رفاه اجتماعی در تقدم قرار گرفتند. امتیاز و اعتبار این پیشرفتهای را می توان تا حد زیادی به حکام پیشین و فعلی دبی نسبت داد.

دبی: بسوی آینده

اخیرا منابع عربی از جمله روزنامه الشرق الاوسط به نقل از شیخ محمدحاکم دبی و رئیس شورای وزیران هنگام اعلام راهبرد اقتصادی نوین دبی اعلام کردند از سال ۲۰۰۰ دبی هر سال رشدی

می رود و علتش اینست که نیروی کار ارزانی از آسیا در اختیار گرفته است. یکی از مهم ترین علل پیشرفت در ساخت و ساز اینست که دبی در حال متنوع ساختن اقتصادش است. در واقع دبی نمی خواهد به درآمد نفت که تصور می شود تا سال ۲۰۱۰ تمام شود، تکیه کند.

با ساخت دهکده فرهنگی دبی که شامل موزه های هنری و کتابخانه ها و مدارس هنری، فروشگاه کتابهای کمیاب و فضاهای باز برای تفریح و استراحت است، دبی در حال غنی ساختن فرهنگش نیز می باشد. این امیرنشین، دارای چندین سالن تئاتر از جمله تالار سلطنتی، تئاتر جامعه دبی و تئاتر مدینه است که میزبان بسیاری از کارهای هنری و محصولات کشورهای مختلف دنیا است. فستیوال بین المللی فیلم دبی که هر ساله برگزار می شود ستاره های دنیا را از سراسر جهان جذب می کند.

گردشگری یکی از استراتژی های مهم امیر نشین دبی برای سرازیری دلار به امارات متحده است. گردشگری دبی مبتنی بر خرید است گر چه جذابیت های مدرن و تاریخی نیز دارد. دبی به نام مرکز خرید خاورمیانه شناخته شده است و سالیانه میلیونها توریست خرید را از کشورهای منطقه و حتی دورتر یعنی اروپای شرقی، هند و آفریقا به خود جلب می کند.

برای بازدیدکنندگان دبی، فرهنگ بعد از خرید در درجه دوم جذابیت قرار دارد. مناظری از فرهنگ قدیم دبی درحالیکه این فرهنگ تحت سلطه سرعت سریع پیشرفت اقتصادی شده می تواند در مناطق اطراف نهرها دیده شود. ساختمان های اطراف نهر نشانگر یک شهر قدیمی است. دهکده غوص (قریه الغوص) و دهکده میراثی (قریه التراث)، ماهیگیری و یافتن مروارید را به نمایش می گذارد. از دیگر جاذبه های می توان به خانه شیخ سعید المکتوم، موزه دبی و منطقه ی بستیکه و روستای حتا اشاره کرد. تاریخ این روستا به دو تا سه هزار سال قبل برمی گردد و شامل ۳۰ ساختمان است و در ۱۱۰ کیلومتری جنوبی شهر دبی در قلب کوههای حتا و در امتداد رشته کوه حجر واقع شده است. موزه دبی در سال ۱۹۷۱ به منظور نمایش سبک زندگی سنتی دبی ایجاد شد و شامل عتیقه جات و مصنوعات می باشد که از آفریقا و کشورهای آسیایی از طریق تجارت به دبی وارد شده اند. مسجد شندغه نیز ۲۰۰ سال قدمت دارد.

تا سال ۱۸۰۰ تغییر خاصی در دبی بوجود نیامد تا اینکه حاکم وقت، معافیتهای مالیاتی را برای تجار خارجی وضع نمود و این باعث گردید تا تجار زیادی محل تجارت خود را از ایران و منطقه شارجه به دبی منتقل نمایند. بعدها انگلیس یک خط کشتیرانی بین دبی و هند و سایر بنادر مهم منطقه برقرار نمود.

دورنگری و روشنفکری حاکمان وقت باعث گردید تا تجار کشورهای همسایه زیر بنای توسعه دبی را بعنوان مهمترین بازار تجاری منطقه فراهم نمایند. شیخ راشد بن سعید آل مکتوم، پدر حاکم فعلی دبی، کمک شایانی به رشد این شهر نمود و زمینه را برای جذب هر چه بیشتر تجار فراهم نمود. دبی به صورت یک مرکز تجاری مهم بخصوص در زمینه صادرات مجدد درآمد.



معادل ۳ درصد در سال داشته است و اکنون اقتصاد دبی دیگر چندان به نفت متکی نیست و نفت تنها ۳ درصد درآمد این شیخ نشین را تشکیل می دهد.

راهبرد جدید با عنوان "دبی: بسوی آینده" در حالی شروع می شود که برنامه ۲۰۱۰ - ۲۰۰۰ طبق پیش بینی ها توانسته است دبی را به مرکز توجه مالی، مسکن، توریسم، تجارت و خدمات تبدیل کند. برنامه جدید بر محور رشد اقتصادی، توسعه اجتماعی، ساختار زیربنایی محیط زیست و طبیعت، امنیت، سلامت و عدالت و شفافیت استوار است. در برنامه ده ساله ۲۰۰۰ برای پایان برنامه ۳۰ میلیارد دلار تولید محلی پیش بینی کرده شده بود که اکنون در نیمه راه این مبلغ به ۳۷ میلیارد دلار و درآمد سرانه به ۲۳ هزار دلار رسید.

امروزه آگهی های متنوع و رنگارنگی برای جذب توریسم در سراسر جهان نام دبی را بر خود دارد. رسانه های گروهی دیداری و شنیداری عربی و غربی تبلیغات این شهر را به اطلاع مردم می رسانند. این تبلیغات فریبنده تنها ایرانیان را شیفته خود نکرده بلکه سرمایه گذارانی از ۲۰۰ ملیت در دبی حضور دارند.

پیشرفت های دبی البته حساسیت هایی را نیز در میان اعراب برانگیخته است بیشترین دشمنان پیشرفت دبی در میان عرب های رقیب و طرفداران حفظ نظام سنتی عربی مشهود است. ترس از نابودی هویت عربی یکی از بهانه های ضدیت بعضی از افراد بانفوذ امارات با برنامه های دبی است.

شیخ محمد بن راشد آل مکتوم: معمار دبی نوین

شیخ محمد بن راشد آل مکتوم، ولیعهد و نخست وزیر امارات متحده عربی و امیر دبی به تازگی بر اساس فهرست مجله فوربس جزو ۱۰ ثروتمند جهان معرفی شده است.

شیخ محمد در پی مرگ برادر بزرگ اش شیخ مکتوم بن راشد در چهار ژانویه ۲۰۰۶ به امیری دبی برگزیده شد. این امیر ۵۶ ساله که دارای ۱۴ میلیارد دلار ثروت است در تغییر و تحول دبی به یک مرکز تجاری، تفریحی و توریستی نقش بسزایی داشته است. با تلاش و کوشش های بی شائبه شیخ محمد، تولید ناخالص داخلی دبی از هشت میلیارد دلار در سال ۱۹۹۴ به بیش از ۴۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۴ افزایش پیدا کرد.

از آن جا که شیخ محمد به توسعه و پیشرفت دبی توجه خاصی دارد پروژه های بزرگی همچون احداث مجموعه تفریحی «جزیره نخ» و هتل «برج العرب» از کارهای او به شمار می رود. شیخ محمد همچنین در ساخت برج در دست احداث دبی نقش کلیدی داشته؛ برجی که پس از پایان ساخت، یکی از بلندترین ساختمان های جهان خواهد بود.

شیخ محمد از سن چهار سالگی به طور خصوصی تحت آموزش های عربی و اسلامی قرار گرفت. در سال ۱۹۵۵ او تحصیلات رسمی خود را در مدرسه آل احمدیه آغاز کرد. در اوت ۱۹۶۶ وی پس از اتمام تحصیلات متوسطه به دانشکده زبان های خارجی در کمبریج رفت. خانواده آل مکتوم به دلیل تلاش های بی

دریغشان برای توسعه و پیشرفت دبی از احترام ویژه ای نزد مردم دبی برخوردار هستند.

نقش ایرانیان در پیشرفت دبی

مطبوعات امارات هر از گاهی آماري از سرمایه گذاری خارجی ها در این کشور امیرنشین حاشیه خلیج فارس منتشر می کنند که در این آمار ایرانیان در ردیف های اول قرار دارند. اولین آمار منتشر شده از سوی مقامات اماراتی حاکی از سرمایه گذاری ۲۰۰ میلیارد دلاری ۴۰۰ هزار ایرانی ظرف سال های گذشته در دبی بود که حتی بعد از مدتی سخن از گذشتن این میزان از مرز ۳۵۰ میلیارد دلار نیز به میان آمد.

در یکی از جدیدترین آمارهای منتشر شده، شهرداری دبی در یک سرشماری و تحقیق در مورد مدیران و کارفرمایان شرکت های خصوصی، آماري منتشر کرد که نشان دهنده سهم ۴۸/۱ درصدی ایرانیان در مدیریت این شرکت ها است. آمار تعداد شرکت های ایرانی، دانشجویان، کارمندان ادارات دولتی و خصوصی نیز از حضور فعال ایرانیان برای پیشرفت و ترقی این امیرنشین حکایت دارد.

در همین زمینه روزنامه الاتحاد چاپ ابوظبی در گزارشی می نویسد: «امارات بهترین مکان برای سرمایه گذاری در خاورمیانه است و در چند ماه گذشته ایرانیان سهم زیادی در آن داشتند و توانستند در بخش مسکن این کشور سرمایه گذاری وسیعی انجام دهند. حتی اخیرا به بازارهای مالی دبی وابوظبی نیز هجوم آورده اند و در امر مسکن و ساخت و ساز ایرانیان بیش دیگر اتباع کشورها در امارات سرمایه گذاری کرده اند».

کارشناسان اقتصادی دلایل متعددی برای پیشرفت دبی ذکر می کنند که مهم ترین آنها به شرح زیر است:

۱ - حمایت های همه جانبه دولت؛ هرچند که شهر دبی یکی از شهرهای امارات و تابع قوانین فدرالی امارات است ولی سران دبی که راس آن "شیخ محمد بن راشد" ولی عهد دبی و وزیر دفاع امارات قرار دارد قوانینی وضع کرده اند که شامل کل امارات نمی شود، این قوانین در کل برای جلب سرمایه گذاران و حمایت همه جانبه از آنان است تاثیر به سزایی در این امر داشته است.

۲ - تسهیلات بانکها؛ وام های بلند مدت با حداقل هزینه و کارمزد و در سریع ترین زمان ممکن از تسهیلات ویژه ای است که بانک های دبی به سرمایه گذاران خارجی ارائه می دهند.

۳ - همکاری بین ادارات دولتی و سازمان ها و شرکت های دولتی و غیر دولتی به سرمایه گذاران از جمله دلایل موفقیت دبی در امر جلب سرمایه گذاران خارجی است که کارشناسان اقتصادی بر آن تاکید دارند، که ناشی از عملکرد خوب و سریع ارگان های دولتی و سازمان ها و شرکت های دولتی و خصوصی است. در حال حاضر امارات در اوج رشد اقتصادی و جلب سرمایه های خارجی قرار دارد، سرمایه هایی که از اقصی نقاط دنیا به این نقطه کوچک وارد می شود بر این مدعا تاکید دارد.

منابع:

همشهری آنلاین

www.dubaitravel.ir

روزنامه سرمایه